

Boden-ANAN

medlemsblad för

Boden
Överluleå
Forskar Förening

Nr 3

Årgång 14

Augusti 2005

Skolklass 4 och 5 i Harads 1940 – 41

(Fotots ägare: Arnold Lagerfjärd, namnsatt av Eivon Renberg)

1:a raden från vänster: Olle Forsman, Kurt Nilsson, Bengt Andersson, Erik Johansson- Bromfalk, Egon Pettersson, Harald Larsson.

2:a raden: Maj Karlsson, Ina Nilsson, Ragnhild Eklund, Iris Engström g. Andersson, Elsa Engström, Kerstin Ögren.

3:e raden: Alsy Olausson, Eivor Larsson g. Roslin, Margit Stenberg, Disa Andersson, Tora Bergström g. Simonsson, Ann-Margret Lundström, Valborg Hansson.

4:e raden: Karl-Åke Nordström, Rolf Elming, Östen Engström, Eivon Renberg, Marianne Nilsson, Elly Sandberg, lärarinnan Kerstin Forslund, Britt-Inger Ögren, Arnold Larsson-Lagerfjärd, Clary Andersson och Anders Roslin.

Innehåll

- s.2 Föreningsinformation, Ordförande har ordet
- s.3 Forskarparkering, Återställare, Kulturhusens dag, Släktforska vidare, Studiecirkular, Internet, Anslaget
- s.4 Anvisning att bereda födoämnen
- s.6 Lite om koppornas härjningar, Ett frieri
- s.7 Norrbottens museum vidgar vyerna, Nytt i hyllan, Fel
- s.8 Släktforskar- och förtroendemannakonferens
- s.10 Järnbruksepoken, Loppis, Sambo
- s.11 Antavla Sigrid Johansson av Eila och Björn Fredriksson
- s.12 Boden - Morjärvsbansans invigning
- s.13 Tillfällighetsfynd, Lite tänkvärt
- s.14 Varningsord
- s.15 Nya medlemmar, Adressändringar, Tack, Jag söker rötter, Grattis

Styrelse och övriga funktionärer för Boden Överluleå ForskarFörening

*medlem i Sveriges Släktforskarförbund

Föreningens adress: c/o Elming, Glimmervägen 17, 961 46 BODEN

Postgiro: 157 58 – 6 Bankkontonr: 9960 420015 7586

Tel till forskarrummet i Råbäcksgården: **0921 - 504 13**, e-post: boff.boden@spray.se

Ordförande	Björn Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: bjorn.fredriksson@egonet.se			
V.ordförande	Arnold Lagerfjärd	Trollsländevägen 9	961 68	Boden	tel 0921 - 137 50
Sekreterare	Stina Elming	Glimmervägen 17	961 46	Boden	tel 0921 - 653 88
Kassör	Laila Munkestam	Rubinvägen 16	961 46	Boden	tel 0921 - 654 45
Ledamot	Ewa Sandberg	Kålrotsvägen 11	961 47	Boden	tel 0921 - 722 74
Styrelsesuppleanter	Berthill Munkestam	Rubinvägen 16	961 46	Boden	tel 0921 - 654 45
	Barbro Forsberg	Antilopvägen 11	961 68	Boden	tel 0921 - 196 15
Valberedning	Ingmar Åkerstrand	S Bredåker 57	961 95	Boden	tel 0921 - 47 01 65
	Peter Isaksson	Kristallvägen 31	961 46	Boden	tel 0921 - 659 48
	Sture Lindström	Kårgatan 7	961 33	Boden	tel 0921 - 196 34
Revisorer	Carl-Lennart Persson	Karetvägen 24	961 42	Boden	tel 0921 - 533 33
	Sixten Sandberg	Österby 950	961 95	Boden	tel 0928 - 401 32
Revisorsuppleanter	Catharina Källström	Tegelbruksgatan 13	961 73	Boden	tel 0921 - 173 38
	Rickard Pålsson	Kungsgatan 17	961 61	Boden	tel 0921 - 158 83
Redaktion för medlemsbladet:					
Ansvarig utgivare	Ewa Sandberg	Kålrotsvägen 11	961 47	Boden	tel 0921 - 722 74
		e-post: ewa.sandberg@spray.se			
	Eila Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: eila.fredriksson@egonet.se			
Bildansvarig	Kristina Öhman	Kyrkgatan 33 1 tr	961 75	Boden	tel 0921 - 159 79

MEDLEMSAVGIFT, KODKORT och NYCKEL

Medlemsavgiften för år 2005 är 100 kronor.

Kodkort till ytterdörren och nyckel till kammaren finns att köpa i Råbäcksgården. Kodkort kostar 50 kronor och nyckel 90 kronor. För att köpa dessa fordras att du är medlem i föreningen. Kortet ger tillträde till lokalerna från kl 07.00 till kl 21.00 alla dagar i veckan. Nyckeln ger tillträde till kammaren där vi förvarar våra samlingar.

Ta kontakt med någon i styrelsen om du är intresserad.

ADRESSÄNDRING

Om du ändrat adress, var vänlig meddela föreningen din nya. Vi får inte adressändringar från något register.

PLANERAD UTGIVNING

Boden-ANAN planeras komma ut:

vecka 45 - manusstopp 23 oktober 2005

vecka 7 - manusstopp 29 januari 2006

Ordförande har ordet

Nu fungerar Genline på biblioteket! SVAR har slagit ihop Arkion och Digitala datasalen, så just nu fungerar inte detta, men där kommer biblioteket att köpa in sig på den nya. Skrivaren finns nu på plats, så att ni kan skriva ut det ni önskar. Under våren har styrelsen gjort en grundlig inventering på bok-pärm-mapp-film- och mikro kortbestånd som föreningen äger. Utifrån detta så har Berthill Munkestam gjort ett nytt sökregister. Det finns nu tillgängligt på kontoret! Föreningen äger nu över 1 000 böcker och dessutom har vi ju böcker till försäljning. Vi har ett fint urval som är lämpliga till presenter och julklappar till nära och kära, som dessutom kanske inte bor kvar på hemorten.

I sommar har vi haft öppet hus fem tisdagkvällar för norr-männen! Att det inte skulle bli någon rusning var ju självklart, men det kom några i alla fall. Med bättre marknadsföring nästa år, kanske det blir fler.

Även i år gjorde vi en resa till Selets bruk, ingen cyklist, men några bilister. Denna gång besökte vi även Klöverträsk-

gruvan. Se mer om detta på annan plats i Boden-ANAN!

Ett stort tack till Er som ställde upp med storstädningen av Råbäcksgården den 14 juni, ja en till och med ända från Rimbo.

Under hembygd dagarna var Råbäcksgården välbesökt, som vanligt, och kommersen större än vanligt på vår "loppis-marknad."

Söndag den 11 september genomför föreningen, på uppdrag av Kultur- och Fritidsförvaltningen i Boden, **Kulturhusens dag**. Rikstemat för år 2005 är "Sjöfartens miljöer." Det kan verka omöjligt att visa sjöfart i Boden och Bodens kommun, men det är det inte alls! Tvärtom! Två stora sjöfartsmiljöer har vi att komma ihåg, timmerflottningen i älven och i bäckar och åar. Vid vårfloden år 1955 var Bodträsket och Bodån proppfulla med timmer. Vi är många som minns timmerbogserarnas töffande på Luleälven och fler har hört talas om ångbåtarna Primus, Turist, Edefors, Porsifors m.fl. Dessa uppehöll trafiken med inlandet så länge det var öppet vatten. **VÄLKOMMEN!**

Björnvrål

Forskarparkering

Att tiden "rinner" fort när man släktforskar är ett välkänt fenomen. Tyvärr kan det lätt medföra att parkeringstiden överskrids med kostnader, som grumlar glädjen av forskningen, som följd. Vid Råbäcksgården har vi löst det problemet så här:

Det finns "parkeringsbrickor" som ger fri parkering på kulturområdets parkering under tiden man släktforskar. En sådan kan man låna gratis inne i forskarlokalen (i en plastficka på anslagstavlan i hallen) och placera på väl synlig plats på instrumentpanelen i bilen. Sen lämnar man tillbaka den på samma plats innan man lämnar parkeringen.

Ett annat parkeringsproblem uppstår också snart nog, nämligen vinterkyla och därvid nedkylda bilar. Även det problemet har vi en lösning på:

Föreningen har av kyrkan hyrt fyra motorvärmplatser intill kyrkogårdsmuren. De hyr vi ut till forskare för fem kronor per forskartillfälle. Det går till så att man ställer sig på en av de hyrda platserna, sätter i kontakten till motorvärmaren, går till forskarlokalen och lägger betalningen i en plastask som är märkt "Motorvärmare". De hyrda platserna finns ganska nära kyrkstugorna — mitt emot den stora tallen — och är märkta med Boden Överluleå ForskarFörening. Motorvärmaruttagen har automatsäkringar och intervallstyrs med intervall som beror av yttertemperaturen. De startar vid $\pm 0^\circ$ och går kontinuerligt från -22° . Det innebär att det inte behöver vara fel på uttaget fastän motorvärmaren inte startar när man sätter i kontakten.

Är det problem med motorvärmplatserna meddela i så fall Björn Fredriksson så att han får be anläggningsägaren undersöka felet.

Återställare

Om intresse föreligger drar vi i höst igång en ny omgång återställare, när vi har 6-8 anmälningar.

Återställaren är till för Dig som kommit av Dig med forskningen. Har Du kört fast? Tycker Du att Du glömt bort hur man går tillväga? Har Du kommit till nya frågeställningar? osv. osv. Då är troligen det här något för Dig. Återställaren är tre gånger tre lektionstimmar, onsdagkvällar 18.30 – 21.00.

Du anmäler Dig till Eila och Björn (0921 – 65 315) eller Ewa (0921 – 72 274).

Kulturhusens dag

Söndagen den 11 september anordnar Boden Överluleå ForskarFörening, på uppdrag av kommunen, årets arrangemang av Kulturhusens dag i Folkets Hus.

I år är temat "Sjöfartens miljöer". Vårt arrangemang innehåller:

- * Norrbottens museums utställning "Nordic light" som visar Östersjöns och Bottenhavets fyror;
- * Utställning med bilder från timmer(flottning) i Bodträsket och Bodån år 1955;
- * Föredrag av Stig Lagerfjärd om "Ångbåtstrafiken på Luleälven", kl 13.00;
- * Film om "Timmerflottningen i åar, bäckar och älvar" kl 11.30 (ca 1,5 tim).

Utställningen är öppen kl 11.00 – 15.00

VÄLKOMMEN

Släktforska vidare – före 1682

Vi planerar att i höst starta ytterligare en omgång av vidareutbildningskursen för erfarna släktforskare; åtta studietillfällen. Preliminär tid – onsdagkvällar. Max 8 deltagare.

För mer information ring Berthill Munkestam tel 0921 – 65 445. Anmälan görs till Björn Fredriksson tel 0921 – 65 315.

Studiecirklar

Inom kort drar höstens första studiecirklar igång. Det innebär som vanligt att vissa kvällar (ti – to) och dagtid onsdagar kan forskarrummet vara upptaget av nya eller nygamla forskare. För att veta mer exakt när det är bättre med plats är det säkrast att kontrollera på det schema som finns uppsatt på anslagstavlorna både i "farstun" och i stora forskarsalen. Där antecknas även de gånger lokalen gästas av grupper som har förhandsaviserat sin ankomst.

Internet

I förra numret av Boden-ANAN bad vi att de medlemmar som har egen hemsida på internet skulle lämna oss "adressen". Hitintills har vi fått in följande:

www.runeisaksson.com som bl.a. innehåller många personer från Norrbotten.

Anslaget

På anslagstavlan i "farstun" finns nu mötesprotokoll från vårens medlemsmöte anslagen för medlemmar att ta del av.

Anvisning att bereda födoämnen af Granlaf, Islandsmossa m.m.

Af

Jacob Widgren

Apothekare i Råneå

Inledning

Allt för liten uppmärksamhet har man i allmänhet fåstat wid de många näringsmedel, naturen själfmant och utan människans medverkan erbjuder. Man har helt och hållet litat på den säd, som man själf har ut-sått, de örter, man af fädren lärt sig att planta och upp-draga. Man nöden är en god läromästare. Ax ryckas från strå och frukt från stam, och människan måste se sig om efter hjälp äfwen hos den växtwerld, hon föraktat. Det wore derfor tid, att allmänhetens miss-troende mot en del i naturen förekommande växter en gång kunde häfwas och att man ej underskattade den stora nytta, som af dem i missväxtår kan dragas

Måtte denna lilla skrift, som har till ändamål att wisa, huru lätt åtskilliga mossor, lafwar och rötter kunna till födoämne beredas, blifwa icke blott läst, utan äfwen praktiskt tillämpad! Följas de anvisningar och råd, som här gifwas, skall missväxten förlora åtminstone någon del av sin skada och nöden mångenstädes kännas mindre tryckande.

Detta har utgjort författarens hopp wid ned-skrifwandet af denna uppsats, och han skall känna sig mer än belönad, om den nu så nödlidande befolk-ningen wille lita på hans råd och taga fasta på hans anvisningar.

Råneå i december 1867

Jakob Widgren
Apothekare

Sätt att rena Manlaf, af allmänheten kallad granlaf, Islandsmossa och Renmossa från dess bäskhet

Manlaf eller såkallad Granlaf rensas wäl från barr och qwistar samt lägges sedan i swag, klar och kallnad byk-lut, ty, om het lut eller hett watten användes, så upplöses i den heta lutblandningen det födande ämnet, som lafwen innehåller, och går derigenom förloradt, hwaremot detsamma är olösligt i kall, swag lut och kallt watten. Uti denna lutblandning låter man lafwen ligga 4 dygn under daglig omröring.

I stället för byklut kan man äfwen begagna pottaska, hwaraf 5 å 6 lod¹, upplösta i kallt watten, till 1 skålpund² laf.

Efter denna tid afhålles lutlaken och lafwen lägges uti en korg eller i ett rissel³, hwarefter wid wn brunn, en bäck eller sjöstrand flitig pågjutning af kallt, rent watten så länge verkställes, till dess wattnet afrinner klart och utan smak. Kramande eller pressning, under det lafwen på detta sätt twättas, bör sorgfälligt undwikas.

Lafwen plägar ännu smaka bäskt och efterlemna en widhängande smak i swalget, när den tuggas, och den bör derfor ånyo läggas i stöp uti swag, kall byklut blan-dad med watten, deri den får ligga ytterligare 4 dygn under daglig omröring, hwarefter den på samma sätt af-sköljes med kallt watten, som ofwanför är nämndt. Wanligen erfordras flera sådana utlutningar och af-sköljningar, innan all bäskhet och bismak är fullkomligt aflägsnad ur lafwen. För att sedan bortskaffa all lut-smak från lafwen lägges den uti kallt watten under några dagar, hwilket watten hwarje dag ersättes af nytt, till dess det, aftappat rinner klart och smaklöst, hwar-efter lafwen torkas och förwaras till förefallande behof.

Renad granlaf innehåller mellan 30 och 40 procent stärkelse, eller med andra ord 5 lispund⁴ innehåller 1 ½ å 2 lispund stärkelse, hwilket är ett sundt och närande födoämne för människor.

Islandsmossa och renmossa renas på enahanda sätt. Som granlafwen, från sin bäska medelst kall och klar byklut eller genom i kallt vatten upplöst pottaska, hwarefter afsköljning företages, dock utan kramande eller pressning. Islandsmossan innehåller omkring 1/3 stärkelse, men renmossan innehåller obetydligt med stärkelse och är sålunda ganska litet närande, samt bör icke användas till föda då tillgång finnes på manlaf eller islandsmossa.

Bröd af Manlaf (granlaf)

Tag sönderhackad eller sönderskuren, på omförmäldt sätt renad granlaf, till exempel 1 skålpund, koka lafwen med behöfligt watten under ständig omröring ½, högst ¾ timmes tid, att allt blir som en tjock gröt, inknåda sedan uti denna massa råg eller kornmöl 8 lod eller mera efter hwars och ens råd och lägenhet, jemte litet salt och kummin till deg; massan bakas utan föregå-ende jäsning till tunnbröd eller och till tjockare bullar, men, som de senare hårdna till följd af den ymniga stärkelsehalten, som lafwen innehåller, böra de, innan de förtäras, på öfwersidan anfuktas med watten och läggas på glöd, då brödet snart åter blir mjukt.

¹1 lod = 13,3 gram²1 skålpund = 32 lod = ca 0.4 kg³Rissel = ett grovt såll⁴1 lispund = 20 skålpund = ca 8,5 kg

Om den kokande lafwen pressas och silas, hwari-genom de olösligare delarna frånskiljas, innan den uppblandas med mjöl, så erhåller det deraf beredda brödet ett behagligare utseende.

Wälling af Manlaf

Tag sönderhackad eller sönderskuren, från bäska befriad laf efter behag, allt efter som wällingen önskas simmigare eller tunnare, koka lafwen med behöfligt watten i $\frac{1}{2}$, högst $\frac{3}{4}$ timme, tillsätt litet salt och afred den med mjöl, hwarpå wällingen är färdig.

Såwäl lafwen som spadet kan förtäras. När potäter, rofwor, kålrötter eller andra rotfrukter finns att tillgå, skär man sönder dessa, tillsätter litet hafregryn och salt, hwarefter man kokar detta i watten, till dess rötterna och grynen blifwa halfkokta, och tillsätter sedan beredd granlaf efter behag, allteftersom wällingen önskas simmigare eller tunnare, och kokar alltsammans uti ytterligare $\frac{1}{2}$, högst $\frac{3}{4}$ timme. På sådant sätt erhålles en mycket smaklig wälling, likasom grön-soppa eller grönkål af nässlor, hwilken, om mjölk äfwen tillsättes, blir mycket närande.

Sagusoppa af Granlaf

Tag sönderskuren laf, hwilken från bäska och all bismak blifwit wäl befriad och renad, mer eller mindre, allt som soppan önskas mer eller mindre simmig, koka lafwen med behöfligt watten i $\frac{1}{2}$, högst $\frac{3}{4}$ timmas tid, sila det kokande genom linne, så att lafwen frånskiljes. Uti en särskild panna kokas russin och kanel, som efter tillräcklig kokning slås i det silade lafakoket, slutligen tillsättes lingonsaft och sirap, hwarefter soppan är färdig.

På detta sätt erhålles en soppa, som i smak och näringskraft icke överträffas af en dylik, beredd af wänliga sagugryn, allenast lafwen är omsorgsfullt renad, ty sagugryn är icke annat än stärkelse af saguträdet, och då i granlafwen ingår en betydlig mängd stärkelse, så är naturligt, att det blir enahanda, om renad granlaf begagnas till soppan i stället för de dyra sagugrynen.

Gröt af Granlafwen

Tag sönderhackad, efter ofwan gifna föreskrifter från bäska och annan bismak wäl befriad laf efter behag, koka den med erforderligt watten i $\frac{1}{2}$, högst $\frac{3}{4}$ timmes tid och tillsätt sedan litet salt jemte korn- eller rågmjöl, att allt blir som en gröt.

Bröd af Islandsmossa

Tag sönderhackad islandsmossa, som på anfördt sätt blifwit i swag, kall byk- eller pottasklut från bäska och annan bismak renad, till exempel 1 skålpund, koka massan med behöfligt watten i $\frac{1}{2}$, högst $\frac{3}{4}$ timmes tid under flitig omröring, att allt blir som en tjock gröt. I denna grötformiga massa inknådas 8 lod råg- eller

kornmjöl eller än mer, såwida råd och tillgång med-gifwer, salt och kummin tillsättes, hwarefter degen utbakas till tunnbröd eller tjockare bullar som gräddas. Då bullarna hårdna, böra de på ofwansidan fuktas med watten och läggas på glöd, då de åter mjukna.

Ingen malning af mossan eller förutgången jäsning af degen är behöflig. Wid all jäsning af deg går stärkelse till någon del förlorad, och jäsning bör derfore icke användas under swåra tider, utan bör man twärtom se till, att intet af det närande går förloradt. Såsom exempel på detta kan anföras, att 20 skålpund råg- eller kornmjöl, hwaruti det födande ämnet utgöres af stärkelse, knådadt till deg och försatt i jäsning, derigenom förlora omkring 3 skålpund.

Bröd af Islandsmossa och Renmossa

Tag lika delar af från bäska befriad sönderhackad Islandsmossa och mjöl af renad renmossa, till exempel 1 skålpund af hwardera, koka detta med erforderligt watten i $\frac{1}{2}$, högst $\frac{3}{4}$ timme under omröring, så att allt blir som en gröt, blanda till detta salt och kummin och 16 lod råg- eller kornmjöl, knåda det till deg och utbaka till tunnbröd eller bullar utan föregående jäsning.

Wälling, sagusoppa och gröt af Islandsmossa

tillredas på enahanda sätt, som wälling, sagusoppa och gröt af granlaf, med den skillnaden blott, att Islandsmossan användes i stället för granlafwen.

Bröd af hwita och gula Näckrosrötter

Rotstockarne af näckrosor insamlas rättast antingen tidigt på våren, innan bladen slagit ut, eller sent på hösten. Rötterna, afsköjlda, skäras på twären i tunna skifwor och allt skämtdt och förderfwadt frånskiljas. De sönderskurna rötterna torkas i en lindrigt uppvärmd ugn, hwilken är lagom varm, när en inkasad papperslapp ej alltför hastigt blir brun. De torkade rötterna malas eller stötas och siktas till mjöl. Rotmjölet lägges i stöp uti kallt watten i tjenligt träkärl, och nytt watten påslås dagligen, sedan så länge, till dess wattnet afrinner klart och utan smak. Det sålunda från bäska befriade och renade rotmjölet torkas i en lindrigt uppvärmd ugn, hwarefter brödet beredes på följande sätt: Tag till exempel 1 skålpund af näckrosmjölet och 8 lod eller mera, såwidt tillgång finnes af råg- eller kornmjöl, samt litet salt och kummin, knåda det med watten och utbaka det sedan till tunnbröd eller bullar, utan föregående jäsning.

Anm.: Om våren wid islossningen pläga rötterna af näckrosor uppryckas af isen, och kunna de då lätt insamlas kring stränderna. Rotstockarne kunna äfwen insamlas på höstarne, sedan bladen affallit och rötterna hunnit sin fulla mognad; ty de innehålla då större stärkelsehalt, än under blomnings-tiden. Näckrosrötterna innehålla omkring $\frac{1}{3}$ af sin wigt stärkelse.

Lite om koppornas härjningar

Under 1700-talet och början av 1800-talet utbröt epidemier av kopporna (=smittkoppor).

År 1750 dog 128 personer av kopporna i Nederluleå socken. Medan medeltalet av samtliga döda där år 1750-1759 var 108 personer om året. År 1761 dog av samma sjukdom 131 personer och år 1770 119 personer. Det stora dödsåret i sjukdomen var 1809 då 151 personer avled.

I Nederluleå kyrkas arkiv finns en handling av den 7 april 1770, som innehåller föreskrifter angående koppornas behandling av provinsialläkare Johan Grysselius. Hans skrivelse återges något förkortad.

"I det Kopporne nu till Luleå ankommit, bör var och en husfader, vara omtänkt och så förse sine barn, att han ej med grämselse sedan i hela sin livstid må se dem vare lytte, lame, blinde o.s.v., utan anställa följande förvaringssätt, nämligen.

1:o Dricker vart och ett barn varje morgon och afton ett glas tjäruvatten, som sålunda tillredes, man tager ½ stop tjära, därpå hälls en kanna vatten, som omskvalpas och låter stå 2:ne dagar att sätta sig, då det sedermera avsilas och nyttjas - - -;

2:o kan de en gång i varje vecka laxera, som därtill hava tillfälle, då sådant medel kan hos mig undfås;

3:o när barnen sjukna in, bör strax täckelse hängas för fenstret - - -;

4:o om mycket koppor skulle ändock angripa barnen, så penslas de flitigt med tunn havresoppa, varuti lite socker är lagt;

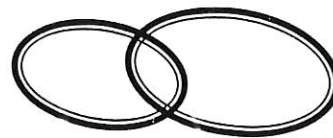
5:o sedan kopporna börja torka, skall barnet 2 á 3 gånger laxera efteråt, varigenom det bliver rensat ifrån materia - - -.

Skyddssympning mot kopporna har ägt rum från 1770-talet enligt Hülpers eller åtminstone från 1806, då det noteras vid C. G. Nordins visitationer det året. Då antecknas att examinerad barnmorska fanns och att skyddssympning redan tillämpades. Den första provinsialläkaren i Luleå, *Erik Magnus Waldenström*, ivrade mycket för skyddssympning. Denne anställdes år 1819 och hans verksamhetsområde var hela Norrbotten.

År 1813 fanns i Luleå socken två vaccinatorer anställda, barnmorskan *Elisabeth Rönnkvist* och barnläkaren *Eberhardt*. Klockaren *Esaja Bergman* hjälpte också till.

Uppgifterna har jag i stort hämtat från Luleå sockens historia, del 1. Jag kan med det varmaste rekommendera er att låna och läsa böcker som finna i Råbäcksgården. Där har jag själv som den "bokmal" jag är, hittat mycket matnyttigt till min egen släktforskning.

Kerstin Andersson

Ett frieri

En av våra läsare skriver, att han grundligt studerat vår artikel för några veckor sedan om hjälp för vårpoeten. Denna goda instruktion har kommit hans vårpoetiska anlag att utvecklas, varav följden blivit detta poem:

De gick bredvid varandras sida uppå vägen, han Petter August och hon Lena ifrån byn. Ett ord han sade, två ibland, hon nickade förlägen, så sökte sig hans blickar upp mot höga skyn. Var fanns de vackra ord, som utantill han kunde läsa ur boken "Hur man friar till sin mö", om kvinnans rosenröda läppar, hennes hår och näsa, om hennes ögons djup, som voro som en sjö?

Ibland, när ord han icke kunde finna och tystnaden för den skull längre var, han trodde då, att Lena ej han kunde vinna, men Lenas blickar på hans anlet vilar, dröjer kvar. Förkyllt i halsen var han ej just då, likväl en hostattack han fick som ej han kunde hindra, han tänkte i sitt sinne, hjälp min arma själ, kan ingen kvalen i mitt hjärta lindra.

Då, i ett nu, en röst i Petter Augusts öra viskar, du är ju stora starka karlen du, var inte feg, ditt samvet dig uppfriskar gör slag i saken, gör det nu.

Du har ju eget hemman, hästar höns och ko och många flickor vill dig säkert fånga, du vet ju själv hur trist det är att ensam bo, lyd språket bättre en att ha, än många.

Då lyste hjältemod från Petter Augusts ögon fram, han harklar sig och så till slut han säger: "En tanke har jag, seg som själva skam, en tanke som all jordens skatter helt uppväger. Den tanken är, att du skall bli min fru, allt det som mitt är, också du skall äga; ifrån att vara ett, vi nu skall bliva tu, men hör, vad mera jag dig ville säga.

Jo sedan, på vår bröllopsdag, då i min själ skall du få se på nå, som du ej kunnat drömma, och hela byn skall vara med, likväl skall ej en enda en vårt fina bröllop glömma. Och du skall dräkt av vita siden få, men också krona på ditt huvud skall du bära, och ring på fingret skall jag ge di då, när trohetseden inför prästen du skall svära."

Gösta Höglund

Ur Norrbottens-Kuriren 8 juni 1935

Norrbottens museum vidgar vyerna

Rubriken kanske är lite överdriven men när Norrbottens museum, besökte Kultur- och fritidsförvaltningen i Bodens kommun den 21 april i år, då Björn Fredriksson och undertecknad hade nöjet att få närvara när Museifolket berättade om vilka projekt som pågår och vilka som ligger lite längre fram i tiden. Så framgick det klart att, *nu om inte förr*, skall museet komma närmare folket. Det är inte meningen att alla skall behöva åka till Luleå för att ta del av samlingarna.

Två saker framgick vid genomgången "museikommun" samt "museidagar". Den första, museikommun, avser en större satsning för att lyfta fram museets samlingar rörande en kommun och sträcker sig över en längre tidsperiod, kanske ett år. Den andra satsningen museidagar är den jag personligen tyckte var tilltalande då det satsas på ungdomen.

Barnen en viktig del

Vad är då museidagar? Jo, det är kommunbesök, där läns museet under tre dagar presenterar sina verksamheter och där skolbarn sätts i centrum med det pedagogiska programmet "Mysteriet på museet". Det blir program med aktiviteter för barnen att hjälpa till med sökandet efter "olösta gåtor", allt för att fler skall förstå historia. Inte bara hur det är nu utan hur det har varit. Ett led i att ungdomarna inte en dag skall vakna upp till ett historielöst samhälle. Är det långt för barnen att komma till museidagarna ordnas det med busstransport.

Personal från museets olika verksamheter finns på plats inte bara för att svara på frågor och hålla föreläsningar. Utan även för att knyta kontakter för en vidare utveckling av Norrbottens museum. En viktig del i det hela **ALLT ÄR GRATIS FÖR BESÖKARE.**

Samlingarna lyfts fram

Alla kommuner kommer att erbjudas museidagar, och det beräknas att tre kommuner varje år skall besökas av Norrbottens museum. Inför varje omgång museidagar så träffas folk från Norrbottens museum de lokala kulturföreningar och studieförbund från den aktuella kommunen. Allt i ett led för att få veta deras önskemål och funderingar över vad som kan vara intressant att ta fram just för den platsen.

Lärarna en viktig bit

I samband med museidagarna kommer även att anordnas lärarträffar. För att informera lärarna om hur Norrbottens museum kan användas i skolarbetet. Som hjälp finns redan nu museilådor för att vara inspiration i undervisningen. Några exempel: **Emigrantkistan** berättar i i föremål och text om emigranternas villkor. Kom då ihåg att av de 1,3 miljoner svenskar som utvandrat kommer 25 000 från Norrbotten. **Båtmanskistan - från regalskeppet VASA** ger möjlighet att levandegöra ett stycke 1600-talshistoria.

Vad kan komma i framtiden

Nästa år 2006 räknas det med att det nya museet i Boden skall vara invigt. År 2007 är det hundra år sedan I 19 kom till Boden vilket kan vara en utgångspunkt. År 2008 kan det vara Kalix som blir uppmärksammat med tanke på krigshändelserna där för 200 år sedan.

Berthill Munkestam

Nytt i hyllan

Vi fortsätter att fylla på i bokhylla och CD-ställ.

Nya böcker är:

- "Esajas Thomasson och Elin (Ella) Ericsson med ättlingar under 200 år" som Gellivarebygdens forskarförening gett ut;
- Nederkalix sockens familjer 1539 – 1739, Leif Boström
- Sorsele del 3, Thea Hälleberg
- Sunderbyn under 500 år
- Forskarförbundets årsbok 2005.
- Pro Memorias (Riks- och Landsarkivens) årsbok 2005

Nya CD-skivor är:

- Nederkalix födda 1656 – 1761, vigda 1656 – 1761 och döda 1656 – 1787 som getts ut av Kalixbygdens forskarförening.
- Sveriges dödbok 3, 1947 – 2003
- Piteanor

Fel

I förra numret av Boden-ANAN angavs fel telefonnummer till den nya medlemmen Dagmar Åkerstrand. Rätt ska vara 0921 – 470 165. Vi beklagar vårt misstag.

SLÄKTFORSKAR-och FÖRTROENDEMÄNNAKONFERENS

6 - 8 maj 2005 i VISBY

av Ingmar Åkerstrand.

Enligt någon paragraf i Boden Överluleå Forskar-Förenings årsmötesprotokoll utsågs min hustru, Dagmar, och jag att representera föreningen vid nämnda konferens. Vår guru Björn Fredriksson, var ju även där i egenskap som ledamot i Storstyrelsen. För att minska Björns hemlängtan och öka Dagmars trygghet följde även Björns hustru, Eila, med till Gotland, dock med vissa ekonomiska uppoffringar.

Att jag var rätt person att skicka till en fornminneskonferens, var den unge reseförsäljaren på resebyrån i Boden, den förste att inse. Vid åsynen av den check jag lämnade för att betala flygbiljetterna fick han ett ansiktsuttryck som om jag visat en sida från boktryckarkonstens antika böcker. Snart erinrade han sig dock att hans mamma använt liknande lappar vid betalning, när han var liten. Med hjälp av en äldre dam i 40-årsåldern lyckades vi så småningom genomföra transaktionen.

När dagen D, var inne kom så nästa incident vid avfärden från Kallax. Den där magnetbågen tågade jag framt igenom med väskor och moraknivar och det började tjuta som om alla världens mobiltelefoner ringde samtidigt. När vakterna rusade på mig, förmodligen i den tron att jag var Usama bin Ladin, vände jag om samma väg, och med samma larmande resultat.

Under sträng bevakning fick jag gå igenom en gång till, dock utan väska, men med samma resultat. Kanske är det pacemakern undrade jag? Med en sån behöver man inte ens gå igenom tortyren. Den kan stanna. Förmodligen gjorde den även det, men när jag gick tillbaka drogs den igång igen? Nästan naken själv och med all utrustning på bandet kom jag till sist igenom. Puuh!

Flygningen till Arlanda skedde utan något kapningstillbud. Samma vapenkontroll skulle även genomföras inför påstigningen av Visbyplanet. Förmodligen hade man ringt från Kallax och varnat väktarna på Arlanda att jag var på ingång, för redan tio meter från larmbågen blev jag stoppad och avklädd. Trots detta gick larmet när jag gick igenom. Jag bedyrade att jag inte var piercad, varken på naveln eller underlivet, och fick sen passera.

Även den resan gick lyckligt, och så var vi framme vid slutmålet, till och med ett dygn före de övriga delegaterna, beroende av överfyllda flygplan.

Fredagen den 6 maj ankommer så färjan från Nynäshamn och med denna anländer de flesta av deltagarna. Vi ansluter till dem och från hamnen startar så en rundtur med buss till södra och mellersta Gotland. Flera kunniga personer guidade oss på rundturen. Kerstin Jonmyren var vår reseledare och väldigt kunnig och påläst. Hon måste ha varit lärarinna i sitt tidigare liv.

Skeppssättning i Fröjel

Foto: Eila Fredriksson

Skeppssättning i Fröjel, Öja kyrka, Bottarvegården och Hoburgsgubben var sevärdheter vi besökte. Sedan åt vi en god middag i Majstregården, Sundre. På "hemvägen" klättrade vi upp i en s.k. kastal, (medeltida försvarstorn), och besökte Svenskbymuséet i Roma. Sent på kvällen blev det så incheckning vid konferenscentret Suderby i Västerhejde för två övernattningar.

Och det blev morgon och vi vaknade till ett soligt men tämligen kylslaget Gotland.

Efter frukost började så den egentliga konferensen med att vår förbundsordförande Ted Rosvall inledde förhandlingarna och hälsade välkommen.

Våra värdar på Gotlandsföreningen hälsade även välkommen och presenterade sin förening samt gav tips om olika hjälpmedel, register, användbara böcker och databaser.

När detta var avklarat diskuterades om "arkivresor" var till hjälp eller stjälp för föreningarna.

Vad kan släkt- och hembygdsforskarrörelsen göra för att väcka beslutsfattarna angående den kulturella nedrustningen penetrerades under följande konferenspass. Exempel på detta var utförsäljningen av Riksarkivet och flera av våra landsarkiv.

En grundkurs i släktforskning på distans, presenterades av Medborgarskolans representant, Torsten Eliasson. Den mannen var så värtalig att han t.o.m.

skulle ha lyckats övertala min hustru att köpa en sats fruktuppskärare, som jag ofta köper på Nolia-mässan, till hennes stora förtret.

Efter detta presenterade vår förbundssekreterare Lisbeth Dahlin ett utbildningspaket för föreningarnas olika funktionärer.

Förbundsledamoten Sven Johansson visade det nya redskapet för presentation av kyrkoboksregister. Man diskuterade hur man skall nå ut till nya grupper av släktforskare. Broschyrer och marknadsföring?

En sondering inför ordförandekonferensen i augusti gällde hur föreningarna skulle agera för att få fler aktiva forskare? Är det bättre med många små föreningar eller några få men stora? Skall förbundet verka för fler regionala förbund? Ted Rosvall efterlyste deltagarnas åsikter. De olika föreningarnas representanter redogjorde för hur det fungerat hittills och vad de och ansåg om framtiden.

Blekinges representant ansåg däremot att det inte angick någon hur de arbetat hittills och hur man vill organisera framdeles. Vid en debattstund längre fram ansåg samme man att han blivit kränkt av förbundsordföranden, men jag fick dock den uppfattningen att det var tvärtom.

Anna-Lena Hultman talade om hur man emigrantforskar via Internet och om husförhörslängder. Från förbundet och föreningarna presenterades olika verksamhetsområden, liksom nya CD-skivor. Föreningarnas olika projekt, arrangemang, nya böcker och databaser omnämndes. Vår egen, Björn Fredriksson, berättade att Boden Överluleå ForskarFörening planerade att ha öppet hus för norska turister någon veckodag under sommarperioden.

Konferensdagen avslutades med gemensam supé. Ted Rosvall läste dikter och tackade de gotländska värdarna i allmänhet och Kerstin Jonmyren i synnerhet. Dessutom råkade Carl Szabad fylla år och hyllades därför, samt för sitt livgivande arbete med dödskvivan. Dessutom bjöds vi på underhållning av en trubadur som även gav oss prov på det gamla gutamålet.

Kerstin Jonmyren, ordf. i Gotlands forskarförening
Foto: Eila Fredriksson

Och det blev morgon den tredje dagen och vi åntrade bussen för avfärd till Visby. Där uppdelades vi i två grupper med var sin guide. Den ena gruppen fick besöka Landsarkivet medan den andra deltog i en stadsvandring. Efter ett par timmar växlade man om. Bägge aktiviteterna var intressanta och givande. Vi fick bl.a. veta en del om de unika tullängderna där de äldsta var från 1616. I 1647 års utgående journal nämndes bl. a. 60 famnar brännvin.

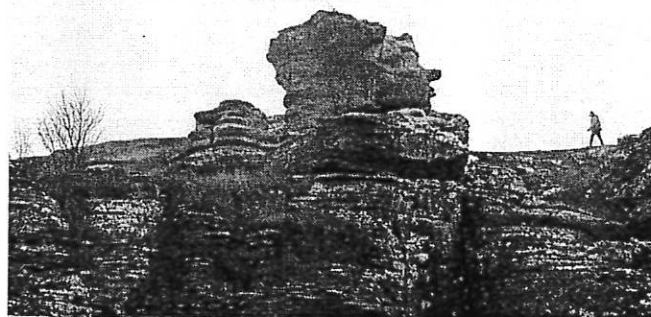
Vår guide under stadsvandringen påstod att han egentligen var ersättare för sin hustru. Han var dock både kunnig och underhållande. Det kan väl hända att vi missade något ord ibland, men om man betänker att han växt upp i Danmark med en skånsk mor och talade gotländska, samt var så hes att han fick väsa fram orden, så är då åtminstone jag förvånad över att man förstod något, över huvud taget.

Så var då förtroendemannakonferensen (vilket hemskt ord!) över för denna gång och våra gamla och nya vänner skingrades för gotlandsblåsten. Vi, som kom från Norrbotten och som lämnat snödrivorna för att möta våren och koltrastsången, noterade att gräset vuxit några cm under vår vistelse här, men att nätterna fortfarande var mörka.

TACK GOTLAND, men nu far vi hem till ljuset.

Vi hade nu endast två passkontroller kvar men för att undvika tjutet från Luftfartsverkets magnetbåge skickade jag allt som innehöll metall, utom pace-makern, i stora bagaget. Visserligen såg vakterna miss-tänkt på mig men utan ett enda tjut kunde jag passera spärrarna vid hemfärden.

Medan vi väntade på Arlanda för att gå ombord, studerade jag våra medresenärer och deras fantastiska minimobiltelefoner, och då förstod jag vad som stoppat mig vid nedfärden. Det var säkert min sekelskiftes-gamla mobil som innehöll en massa järnskrot.

Gubbe från Hoburgen eller från Bredåk....

Foto: Eila Fredriksson

Järnvågen betraktas

Foto: Eila Fredriksson

Järnbruksepoken

Lördagen den 28 maj anordnades en resa till Selets bruk och Klöverträskgruvan. Vi träffades i Selet, och i det blåsig vädret kändes det skönt att starta med fika i en av de iordningställda raststugorna. Därefter guidade Björn Fredriksson oss runt på bruksområdet och berättade på ett mycket kunnigt och intressant sätt om den norrbottniska bergshanteringen och järnframställningen vid bruket.

Om Selets bruk berättades bl.a. att det startades i slutet av 1790-talet och var under mitten av 1800-talet en av norrbottens största arbetsplatser. Järnet framställdes av den järnmalm som fraktades från malmfälten. Från bl.a. Hednoret gick transporten till Selets bruk med häst eller ren. 1887 lades bruket ner.

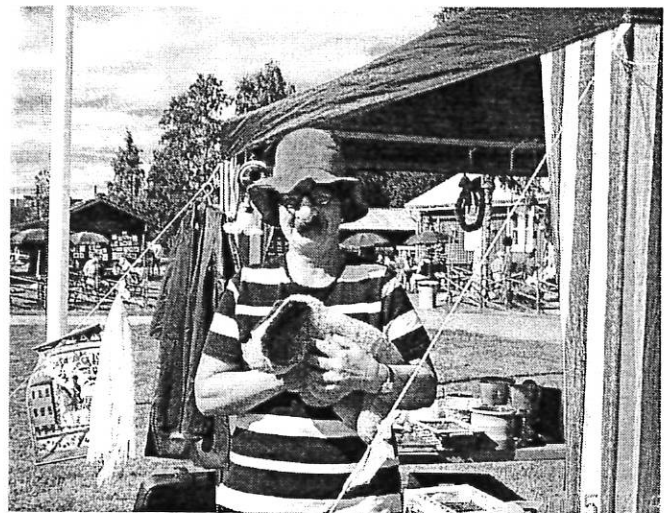
Vi började rundvandringen på området vid järnvågen. Där vägde man i skeppspund det färdiga järnet. Vidare till masugnen, som delvis finns kvar, och masugnsprocessen som krävde stora mängder träkol. Kolet gav arbete åt traktens skogsarbetare och kolare. Röken torde ha stått tät från de många kolmilor som försåg masugnen med träkol. Kolhuset, som man idag bara kan se grundstenarna av, torde varit av kolossalformat, med dåtida mått. Från den restaurerade dammen vid Aleån, kan man på västra sidan se resterna av den plats där stångjärnshamrarna och manufakturverket låg.

Vi förflyttar oss till Klöverträskberget, där det vid 1830-talets början bröts järnmalm för järnframställningen vid Rosfors bruk. Från parkeringen gick vi ett par hundra meter upp på bergssidan till gruvschaktet som idag består av ett ca: 25 meter djupt vattenfyllt inhägnat håll och högar av gråberg som avskiljts från järnmalmen. Järnhalten i malmen var låg ca: 30 % så brytningstiden blev kort p.g.a. dålig lönsamhet. Besökaren finner inte mycket till information på platsen, men med vår guides kunskaper blev besöket intressant.

Jim Karlsson

Loppis

Sista helgen i juli anordnades som vanligt hembyggsdagar på kulturområdet. Då hade föreningen öppet hus i Råbäcksgården och loppis utanför. På lördagen var det hela fjorton medlemmar, och icke medlemmar, som ställde upp och reste marknadstält, ställde iordning bord, la upp loppisprylar och sålde. Vid stängningsdags plockade de in det allt som var kvar förutom tältet. På lördagen ställde tio personer upp för att återigen ställa fram för försäljning, sälja och vid dagens slut plocka in. Att "slitet" lönade sig visade kassan på efter de båda dagarna. Totalt fick föreningskassan en förstärkning med sjutusenjuhundrafemtioen (7751) kronor (mer än 77 medlemsavgifter!!). Det goda resultatet har föreningen i första hand att tacka de som skänkt materialet och i andra hand de som ställde upp.

En loppisförsäljare gör allt för att locka kunder

När tidningen kommer ut har ännu ett tillfälle med öppet hus och loppis hunnit avverkas. Vad behållningen blir då kan vi meddela i nästa nummer av Boden-ANAN.

Nästa år ställer väl Du upp och drar Ditt strå till stacken — det kan ju inte vara bra att slita ut styrelsen och ett litet antal övriga medlemmar som jämt ställer upp.

Sambo

Ett av de ord som vi exporterat till åtminstone den engelskspråkiga delen av världen är just "sambo". Jag minns att företelesen att leva ihop utan att vara gifta tidigare benämndes "stockholmsäktenskap" så jag trodde att sammanboende var ett relativt nytt ord, men i renskrivningen av födelseböckerna kan jag konstatera att just den benämningen användes där för första gången inom Överluleå sn den 10 november 1911. Så särskilt nytt var det alltså inte!

ES

Sigrid Johanssons, gift Fredriksson, anor

<p>Karl Elfrid Johansson Tyrbo f.1888-09-11 Lappsel Råneå BD d.1964-08-25 Niemisel Råneå BD Byggmästare Niemisel Råneå BD g.1913-06-24</p>	<p>6 Nils Henrik Johansson f.1857-04-17 Tallån:1 Överkalix BD d.1933-12-22 Lappsel Råneå BD Nybyggare, hemmansäga Lappsel (Forshed) Råneå BD —g.1880-12-24</p>	<p>12 Johan Fredrik Törqvist f.1815-12-25 Skatamark, Nederluleå BD d.1899-05-01 Lappsel, Råneå BD Nybyggare, frälseåbo Tallån:1, Råneå —g.1846-07-04 Cajsa Brita Häggman f.1814-05-20 Törböle, Nederkalix BD d.1904-12-08 Strandforsset, Råneå BD Nybyggarhusfru Lappsel (Forshed), Rå</p>	<p>24 Abraham Törqvist 48 f.1778-11-24 Töre, Nederkalix BD d.1830-03-03 Skatamark, Nederluleå BD Inhyesesman Skatamark, Nederluleå BD —g.1813-10-20 49 Anna Jacobsdotter f.1778-01-10 Skatamark, Nederluleå BD d.1838-10-31 Skatamark, Nederluleå BD Torparhustru Skatamark, Nederluleå BD 25 Hindrich Abrahamsson Häggman 50 f.1791-08-11 Miekojärvi:2, Överkalix BD d.1879-01-01 Bergträsk, Nederkalix BD Bruksarb.Sägkarl,Nybyggare Lilla Lapträsk —g.1814-05-15 51 Brita Henricsdotter f.1792-05-06 Törböle:6, Nederkalix BD d.1874-06-03 Bergträsk, Nederkalix BD Nybyggarhusfru Lilla Lapträsk(Bergträsk).</p>
<p>Sigrid Johansson f.1914-05-19 Forshed Råneå BD d.2001-05-03 Tunastrands äldreboende Luleå stad BD Hemmafru Munkebergsgatan 70 951 56 Luleå stad BD</p>	<p>3 Veniksel Nederkalix BD d.1943-03-24 Lappsel Råneå BD Bondhustru Lappsel (Forshed) Råneå BD</p>	<p>13 Carl Fredric Fredricsson f.1835-08-11 Veniksel, Överkalix BD d.1903-10-10 Lövberg, Råneå BD Lantbonde Lövberg, Råneå BD —g.1857-05-31 Maja Cajsa Bergström f.1837-04-02 Melderstein, Råneå BD d.1920-02-01 Lövberg, Råneå BD Bondhustru Lövberg, Råneå BD</p>	<p>26 Fredric Jacobsson 52 f.1804-09-09 Övermorjärv:1, Nederkalix BD d.1855-07-01 Veniksel, Nederkalix BD Nybyggare, bonde Veniksel, Nederkalix BD —g.1829-02-09 53 Lovisa Jacobsdotter f.1807-04-01 Veniksel, Nederkalix BD d.1864-03-24 Veniksel, Nederkalix BD Bondhustru Veniksel, Nederkalix BD 27 Anders Bergström 54 f.1816-05-14 Melderstein, Råneå BD d.1893-11-28 Törböle, Nederkalix BD Hammarmed Melderstein, Råneå BD —g.1835-12-31 55 Christina Maria Riström f.1816-04-09 Skogen Prästholm, Råneå BD d.1886-12-12 Törböle, Nederkalix BD Smedhustru Melderstein, Råneå BD</p>
<p>Alida Eugenia Johansson f.1893-07-01 Långsel Råneå BD d.1919-04-01 Forshed Råneå BD Hemmafru Forshed Råneå BD g.1913-06-24</p>	<p>7 Långsel Råneå BD —g.1881-10-09 Anna Henrika Bergström f.1864-10-07 Orrbyn:6 Råneå BD d.1955-01-23 Långsel Råneå BD Bondhustru Långsel Råneå BD</p>	<p>14 Johan Petter Olofsson f.1831-03-07 Krokträsk, Råneå BD d.1901-02-17 Långsel, Råneå BD Krononybyggare Krokträsk, Råneå BD —sä.1857-11-08 Maja Greta Wennström f.1827-02-04 Mjöträsk, Råneå BD d.1911-10-20 Långsel, Råneå BD Nybyggarhusfru Krokträsk, Råneå BD</p>	<p>28 Olaus Olofsson 56 f.1801-05-14 Småsel, Nederkalix BD d.1839-11-22 Krokträsk, Råneå BD Nybyggare Krokträsk, Råneå BD —g.1827-12-01 57 Sara Margreta Pehrsdotter f.1809-04-13 Kölmyrholm, Nederkalix BD d. Nybyggarhusfru Krokträsk, Råneå BD 29 Samuel Johansson Wennström 58 f.1787-04-18 Storliden, Råneå BD d.1866-05-28 Mjöträsklommen, Råneå BD Förstärkningskarl,Lantbonde, Mjöträsklomm —g.1808-11-05 59 Anna Greta Nilsson f.1784-11-27 Jämtön:13, Råneå BD d.1861-11-07 Mjöträsklommen, Råneå BD Bondhustru Mjöträsklommen, Råneå BD</p>
		<p>15 Nils Henrik Bergström f.1827-04-21 Orrbyn:7, Råneå BD d.1873-11-03 Orrbyn:6, Råneå BD Smed, Bonde Orrbyn:6, Råneå BD —g.1859-10-17 Lisa Greta Hedström f.1839-06-13 Töre, Nederkalix BD d.1868-01-15 Orrbyn:6, Råneå BD Bondhustru Orrbyn:6, Råneå BD</p>	<p>30 Nils Hindric Bergström 60 f.1798-11-03 Niemiholm, Råneå BD d.1858-01-04 Orrbyn:6, Råneå BD Bonde Orrbyn:7, Råneå BD —g.1821-03-03 61 Anna Magdalena Pehrsdotter f.1795-07-31 Orrbyn:4, Råneå BD d.1861-04-23 Orrbyn:6, Råneå BD Bondhustru Orrbyn:7, Råneå BD 31 Gustaf Fredric Jacobsson Hedström 62 f.1805-09-20 Töre:11, Nederkalix BD d.1865-08-19 Rånbyn, Råneå BD Bonde Rånbyn:3, Råneå BD —g.1835-12-25 63 Lovisa Jacobsdotter Reslig f.1812-03-05 Påläng, Nederkalix BD d.1872-02-16 Rånbyn, Råneå BD Bondhustru Rånbyn:3, Råneå BD</p>

Boden — Morjärvbanans invigning

En af de sista länkarna i Norra stambanans väldiga kedja, bandelen Boden — Morjärv har i dag invigts.

Redan under gårdagen samlades i Boden en mängd högre järnvägsfunktionärer af olika grader. Statsbaneschefen, generaldirektör Nordström, åtföljd af överdirektören för trafikafdelningen, Corin, anlände till Boden redan i onsdags. Och i går kl. 5.11 e.m. inträffade civilministern; statsrådet Westring, åtföljd af sin expeditiöschef Rydin samt landshöfding Bergström i Boden, kommande från Gellivare.

Efter civilministerns ankomst till Boden i går e.m. uppvaktades statsrådet af en deputation från Haparanda stad, bestående af kronofogden F. Forsström och handlanden A. Edlund, hvilka å vårt nordligaste stadssamhälles vägnar framförde önskningarna hos det nämnda samhället att norra stambanan måtte få sin slutpunkt i Haparanda. Civilministern lofvade att ägna nödig uppmärksamhet åt Haparandaintresset, men sade sig i denna fråga i öfrigt ej kunna afgifva några som helst löften.

Vid half 7-tiden begåfvo sig civilministern med expeditiöschef, åtföljda af landshöfding Bergström och fortifikationsbefälhafvaren i Boden, major von Krusenstierna m.fl. upp till det af fästningsbärgen, där befästningsarbetena längst framskridit, nämligen Gammelängesbärg, där de höga resenärerna under major von Krusenstiernas ledning med största intresse togo de i bärgen insprängda tunnarna och arbetena i öfrigt i skärskådande.

Efter ankomsten strax efter kl. 9 e.m. gafs af ett antal medlemmar af Bodens samhälle supé på järnväshotellets restaurant för civilministern, landshöfdingen, expeditiöschefen med flera.

I supén, vid hvilken, på uttrycklig anhållan af statsrådet Westring, inga viner förekommo, deltog ett 50-tal personer. Efter den synnerligen präktiga supén, hvilken gjorde det välrenommerade järnväshotellets innehafvare all heder, serverades kaffe med avec.

Strax efter kl. 12 bröt man upp för att genom några timmars sömn hämta krafter till invigningsdagens ansträngande värf.

Kl. 8.20 f.m. afgick invigningståget till Morjärv. Strax förut hade ett extratåg anländt från Luleå, medförande bl.a. öfverste von Arbin, landstingets ordförande rektor Fredholm, distriktschefen Brinck, maskindirektör Bergström m.fl. samt en del damer, däribland landshöfding Bergströms fru och svägerska, rektorskan Fredholm o.a. Utom de förut nämnda medföljde å invigningståget öfveringeniör Sundberg, bandirektör Bergman, trafikinspektör Dahlkvist, baningeniör

Richter m.fl. högre järnvägsfunktionärer samt åtskilliga honoratiöres från Boden, däribland kyrkoherden Nordenstam, kommunalordföranden Strandberg, kronofogden Norrsell m.fl.

Vädret var det härligaste man kan tänka sig, med strålade solsken och nästan molnfri himmel. Hela Bodens samhälle hade klädt sig i rik flaggskrud, och de vackra blågula dukarne fladdrade muntert för morgonbrisen, bärande vittne om, att det i dag var en märkesdag och en högtidsdag i det svenska statsbanebyggandets historia.

Vid ankomsten till Niemisel kl. 9.13 f.m. hade rätt mycket af ortens befolkning samlat sig vid stationen. Stationshuset var fästligt smyckadt med gröna girlanger och flaggor och öfverst på byggnadens fasad var uppsatt ett porträtt af hans majestät konungen omgifvet af grönt och blommor samt Norrbottens läns och residensstadens vapen samt invigningens årtal och datum. Också vid Afvafors var en del af ortens befolkning samlad och stationshuset var äfven här klädt med grönt.

Vid framkomsten till Morjärv klockan 10.40 mottogos statsråden och öfriga med invigningståget följande af en deputation från Neder-Kalix, bestående af kapten Rutberg, kronofogden Wiedholm, d:r Pohlman och apotekare Olbers. Omedelbart efter ankomsten till Morjärv förrättade civilministern invigningen. I sitt tal lyckönskade han ortens befolkning till inrättandet af denna nya viktiga kommunikationsled, som komme att i sin mån kraftigt bidraga till utvecklingen af denna landsända. Hr statsrådet slöt med att uttala den önskan att de afsikter som legat till grund för beslutet om banans byggande också måtte ernås och att denna järnvägsled måtte bli till rik välsignelse för vårt lands och öfre Norrlands utveckling. Därefter förklarade han i kraft af det uppdrag han af hans majestät konungen erhållit bandelen Boden — Yttermorjärv öppnad för trafik. Civilministern uppläste därefter ett telegram till hans majestät konungen och utbringade för hans majestät ett lefve som besvarades af de närvarande med fyrfaldigt hurra.

Telegrammet till konungen lyder:

Hans Majestät Konungen

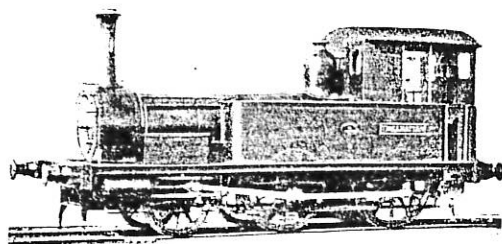
Strömstad

.....

... slöt med att utbringa ett lefve för fosterlandet, hvilket af de närvarande besvarades med fyrfaldigt hurra. Härefter öfverlämnade civilministern till arbetschefen vid banan kapten Westerman Vasaordens

riddartecken. Efter ett uppehåll af cirka 40 minuter, hvarunder stadsrådet och öfriga resenärer från en vacker utsiktspunkt togo en öfverblick öfver Kalix älf, skedde återresan kl. 11.20.

Invigningståget anlände så åter till Boden kl. 1.40 e.m. Efter intagen lunch kl. 3.15 e.m. civilministern, expeditionschefen och landshöfdingen med extratåg till Kiruna dit de ankomma kl. 7.20 e.m.

Tillfällighetsfynd

Död 2.11.1740 (begravdes 4.11.1740) **Hans Hansson Stadig** "Råneå Sn No 4 död i Hattula" Lijf Compagnie och ...

Källa: Finland (utom Åland), Hattula, 1740 (Redovisat på "Rötter" av P. Vihervuori, Helsingfors.)

1816 14/8 **Christina Larsson**, Nybyggaren Eric Larssons hustru från Råneå socken, veneriskt. 42 år.

Källa: Västerbotten, Umeå stad, dödbok. (Redovisat på "Rötter" av Staffan Bengtsson.)

Avskedade soldat **Anders Persson Murmästare**, som var född i Nederkalix, hade utan lov avrest ur länet med hustru, svärmödrer, tre söner, två döttrar samt en bonddotter.

Källa: Västerbotten. Landshövdingens skrivelser till Kungl Majt. År 1737. (Redovisat på "Rötter" av Staffan Bengtsson.)

Lite tänkvärt.....

/Staffan (Staffan Waerndt)

Folk äldre än 30 borde vara döda. Enligt dagens lagstiftare och byråkrater borde de av oss, som var barn på 40- 50- 60- och 70-talet inte ha överlevt. Våra barnsängar var målade med blybaserad färg. Vi hade inga barnsäkra medicinflaskor, dörar eller skåp, och när vi cyklade bar ingen av oss hjälm. Vi drack vatten från trädgårdsslangen och inte ur flaskor. Vi åt bröd med smör, drack läsk med socker i, men blev aldrig överviktiga, därför att vi alltid var ute och lekte.

Vi delade gärna en läsk med andra och drack ur samma flaska, utan att någon rent faktiskt dog av det. Vi använde timmar på att bygga lådbilar av gamla skrotade saker, och körde i full fart nedför backen, bara för att senare komma på att vi hade glömt att sätta dit bromsar. Efter några turer i diket lärde vi oss att lösa problemet. Vi gick ut tidigt om morgonen för att leka ute hela dagen och kom hem först när gatubelysningen blev tänd. Ingen kunde få fatt på oss på hela dagen - ingen mobiltelefon.

Vi hade inget Playstation, Nintendo eller X-boxar - i det hela taget inga TV-spel, inte 99 TV-kanaler, inget surroundsound, inga mobiltelefoner, hemdatorer eller chatrooms på internet. Vi hade vänner! Vi gick ut och fann dem! Vi ramlade ned från träd, skar oss, bröt armar och ben, slog ut tänder, men ingen blev stämd efter dessa olyckor.

Det var olyckor. Inga andra kunde få skulden - bara vi själva. Kommer Du ihåg olyckorna?

Vi slogs, blev gula och blå och lärde oss att komma över det. Vi hittade på lekar med pinnar och tennisbollar och åt jord och gräs. Till trots för alla varningar, så var det inte många ögon som blev utstuckna, och gräset växte inte inuti oss i resten av vårt liv. Vi cyklade och gick hem till varandra, bankade på dörren, gick rakt in och blandade oss i samtalet. Vissa elever var inte så kvicka som andra i skolan, så de föll igenom och fick gå om ett år.

Vi fick äta jordnötter. Åkte bil utan bälte (med föräldrar som rökte i bilen).

Fick aldrig skjuts utan fick ta oss själva gående eller per cykel. Ritade med tuschpennor med ämnen som är helt förbjudna idag.

Denna generation har fostrat några av de mest riskvilliga, de bästa problemlösare och investerare någonsin. De sista 50 åren har varit en explosion av nya idéer. Vi hade frihet, fiasko, succé och ansvar, och vi lärde oss att förhålla oss till alltihop. Och Du är en av dem. Grattis!

Sänd detta vidare till andra som upplevde den stora lycka att växa upp som barn, innan lagstiftningsmakten och andra myndigheter reglerade våra liv till vårt eget bästa....Det goda livet var vårt!

VARNINGSD

mot brännvinsbruk och dryckenskap,

af f. d. Generaldirektören MAGNUS HUSS

den 22 oktober 1887 ingifna till Kungl. Kommissionen för nykterhetsskrifters utgifning och spridning.

Det står skrifvet — 1 Kor. 6: 9 — 10 — att drinkare icke skola ärfva Guds rike.

Af denna hemska dom i Guds ord följer, att det måste vara hvarje kristens oafvisliga plikt att motarbeta dryckenskapslasten och varna för roten till denna last, bruk af berusande drycker.

Brännvin och andra berusande drycker äro människosläktets farligaste fiender.

1. Rus förnedrar människan till oskäligt djur; den rusige är mer eller mindre beröfvad förstånd och besinning; begår under ruset brottsliga och afskyvärda handlingar, såsom mord, dråp, rån, mordbrand, stöld m.m.
- Af större eller mindre lagöfverträdelser, som vid domstolar afdömas, hafva de flesta blifvit begångna under rusigt tillstånd eller under inflytelse af rusdrycken; ruset mildrar ej straffet.
2. Inom samtliga samhällsklasser drabbas ingen så ofta af ett våldsamt dödssätt som drinkaren. Under rusigt tillstånd är död genom slagsmål, druckning, kullkörning, förfrysning m.m. ofta förekommande, död inträffar ej sällan under och till följd af själfva ruset; af själfmördare tillhöra flertalet drinkareklassen; hvarförutom tillfälliga sjukdomar och skador, hvilka för den afhållsamme merendels aflöpa lyckligt, för den på rusgifvande drycker begifne ofta taga dödlig utgång.
3. Förr eller senare försvagas drinkarens kroppsliga hälsa och hans arbetsförmåga minskas; ju oftare ruset förnyas, desto tidigare uppträda sådana tecken som tillhöra förgiftningstillstånd, såsom allmän svaghet, darrning, lamhet, fallandesot m.fl. alla ledande till för tidig död.
4. Under fortsatt dryckenskapslif blifva själens förmögenheter allt slöare; lust för arbete och sysselsättning aftager, tankekraften blir slapp, likaså viljan; till sist är drinkaren äfven utom rustillståndet oförmögen att bestämma sig själf, han blir ofta ett viljelöst redskap för sin omgifning.
5. Förståndet rubbas; sinnessjukdom uppträder, dels som fyllerigalenskap — en fasaväckande yrsel, hvarunder drinkaren tycker sig vara omgifven af och sällskapa med afgrundens väsen — dels under andra former af förståndsrubbning, hvilka merendels tvinga till inspärning på dårhus.
6. Ganska tidigt blir drinkaren under sin bana som sådan likgiltig för religion och gudsfruktan; sedermera ej sällan föraktare och hädare, samt till sist mången gång förnekare af Gud och odödlighet; den fasaväckande följderna här af är uttryckt i ofvan angifna dom ur den Heliga Skrift.
7. Dryckenskap leder till fattigdom och elände; arbetsförtjänsten lägges på krogdisken; maka och barn få svälta, frysa, gå höljda i trasor; slutet blir vanligen fattighuset, tiggarslafven; drinkaren själf hemfaller åt allmänt förakt.
8. Vare sig mannen eller hustrun är slaf under rusbegäret, begrafves snart den husliga lyckan; den äktenskapliga kärleken förbleknar, förkväfvades, dödas, i dess ställe träda kif, tvedräkt, hat, våldsamma uppträden; för den nyktere blir hemmet ett pinorum, som alstrar vämjelse och förtviflan.
9. Uti det hem, där dryckenskap är daglig gäst, försummas som regel barnens uppfostran; de uppväxa med endast fördärfliga och fördärfvande exempel för ögonen; förledas lätt att redan i unga år inträda på brottets bana; blifva förr eller senare samhällets olycksbarn; härförutan få de anlag för sjukdomar såsom skrofler, lungsot, engelska sjukan m.fl. samt blifva merendels svagt utrustade med själsförmögenheter; det bedröfligaste är, att de måhända erhålla i arf från fader eller moder fallenhet för dryckenskapen, ett arf, hvars följder tidigt befordras av exemplen i hemmet.

Ynglingar! Bam! I hafven nu blifvit upplysta om dessa hemska följder af berusande dryckers bruk och missbruk; I kunnen vara förvissade om att de ej äro öfverdrifna, utan alla grundade på sanning och verklighet. Flyn därför såsom en fiende så för kropp som för själ den förledande frestaren, under hvad namn eller form den än bjudes eder. Framtida olycka och fördärf kunna gömma sig på botten af det första glaslet.

Aktiebolaget Svenska Nykterhetsförlaget, Stockholm

Nya medlemmar

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna i föreningen medl.nr.

Sven-Olof Sandorf	V. Skolgatan 9 B	972 54	Lule	070 - 602 31 56	648
Jim Karlsson	Allégatan 20	961 67	Erikslund	0921 - 17 640	649
Karin Lugnet	Hundsjö 15	961 91	Boden	0921 - 346 086	650
Katarina Johansson	Ringvägen 27 A 1:7	961 36	Boden	0921 - 14 738	651
Andreas Lennerö	Ö. Strandvägen 18 C	961 31	Boden	0921 - 54 800	652
Annica Larsson	Vesslevägen 4	961 68	Torpgärdan	0921 - 12 826	653
Hans Enberg	Unbyn 291	961 93	Boden	0921 - 480 095	654
Helena Hansson	Brännberg 320	961 95	Boden	0921 - 91 004	655

Adressändringar

Lena Lundgren	Lövlundsvägen 5	136 91	Haninge	070 - 295 13 10	348
Thure Engström	Sturegatan 18 A	961 33	Boden	0921 - 19 158	361
Maud Lagerlöf	Kyrkgatan 29 A	961 75	Boden	0921 - 15 090	472

TACK

Ett varmt tack genom BÖFFs styrelse för alla de gåvor och bidrag föreningen fått:

Anita Sjöqvist	Trångfors	Monica Nordberg	Gemträsk
Bengt Rönnbäck	Boden	Randi och Holger Nilsson	Risögrund
Britt-Marie och Göran Trafvenfelt	Arboga	Sonja Ekman	Boden
Catharina Källström	Boden	Staffan Åkre	Boden
Eva Pettersson	Heden	Stig Andersson	Trångfors
Folke Ericsson	Fagernäs	Susann Larsson	Boden
Gunnar Idberger	Erikslund	Sören Björkman	Luleå
Karl-Erik Engelmärk	Unbyn	Valborg Eriksson	Svartbjörnsbyn
Lars Sundström	Heden	Samt till alla som skänkt material till loppisen eller lämnat bidrag i mikrokortbössan.	
Mona Nilsson	Rimbo		

Jag söker rötter

När vi under juli månad haft "forskarhjälp" för våra norska turister med svenska rötter stötte vi på ett problem vi inte lyckades lösa då. Peder Hansen Kjelman f 1768, gift med Eva f 1762. De var först registrerade på Skjervøy i Troms där deras son Johannes döptes 1802. Johannes kom att arbeta som smed och hade många barn i Alta Kommun i Norge.

Känner någon igen paret så meddela var de står att finna till redaktionen eller direkt till:

Lisbeth Kjellman, Talvik Norge
Lisbkje@online.no

BÖFF

gratulerar dessa medlemmar
som fyllt jämna år under det
andra kvartalet år 2005

Anna-Greta Henriksson
Harriet Bellvik
Jeanett Svanberg
Kjell Bines
Mikael Engström
Ulf Engström

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning
retur med den nya adressen till:

B Föreningsbrev

Boden-ANAN
c/o Sandberg
Kålrotsvägen 11
961 47 Boden

Studieprogram

DATA

Nybörjardata
Grunddata
Photoshop Elements
Webbdesign
Bokföring

ALLMÄNT

Jägarskolan
Skogskurser
Släktforskning
Hembygdsforskning
Bugg och Line Dance
Språk
GPS-navigering
Foto

HANTVERK

Timring
Vävning
Pärlbroderi
Tenntrådsbroderi

Har du anmält dig till höstterminens verksamhet

Studieförbundet
Vuxenskolan

www.sv.se/boden

Almgatan 6
Tel 0921-17190
Fax 0921-19800
boden@sv.se